MUZEUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ARGESIS, STUDII ȘI COMUNICĂRI, seria ISTORIE, TOM XV, 2006

PISCANI, JUDEȚUL ARGEȘ – 480 DE ANI

TEODOR DINA*

Atestat documentar „înainte de 6 iulie 1526", într-un zapis, prin care Magdalina monahia de la Corbi-Argeș dăruiește un loc de casă în Micești unui „rumân" de pe moșia sa, satul Piscani aniversează anul acesta 480 de ani de la prima sa mențiune documentară[1].

Numele satului - „PISCANI" - provine de la piscul care străjuia falnic, până pe la mijlocul secolului abia trecut, în partea de S/V a sectorului numit „Linia Belului". Cele mai vechi urme de existență a unor comunități omenești pe aceste locuri „binecuvântate de Dumnezeu", cu sol prielnic pentru agricultură, format în proporție de circa 80% din aluviunile celor două râuri care încadrează localitatea (Râul Doamnei și Râul Târgului), cu lunca plină de vegetație abundentă, prielnică creșterii animalelor, datează din epoca de început a bronzului (circa 1700 î.Cr.), cu continuitate în epoca geto-dacă și daco-romană, până în zilele noastre[2].

În timpul stăpânirii romane în Dacia (106-257) județul Muscel (desființat în 1950) „împreună cu întreaga Muntenie și sudul Moldovei până la Nistru" au făcut parte din provincia romană Moesia, desfășurându-se și aici, în zona noastră, procesul de romanizare a populației geto-dace.

Castrul roman de la Purcăreni, construit în timpul împăratului Septimiu Sever (193-211), în punctul numit astăzi „Podul Belului" (la numai 1,5 km. S/V de Piscani), precum și cele două posturi de observare, ale căror urme au fost descoperite în zona satului Piscani, în apropierea vechiului drum getic (actualul D.N. 73), pe „limesul transalutan", confirmă stăpânirea romană pe aceste locuri.

Deși cele mai vechi mărturii arheologice datează din epoca de început a bronzului, cu continuitate în epoca geto-dacă și daco-romană, în documentele scrise satul Piscani apare abia în primele decenii ale secolului al XVI-lea, în anul 1526 (înainte de 6 iulie) într-un zapis prin care călugărița Magdalina de la Corbi-Argeș dăruiește lui „Gânștea cel bătrân și fiilor săi un loc de casă în Micești". Printre martorii

---

* Piscani, județul Argeș.

[1] *Documenta Romaniae Historica* (în continuare *D.R.H.*), B, vol. III (1526-535) p. 40, nr. 22.

[2] În data de 20 iulie 2004, în urma unor cercetări de suprafață în punctul numit „Mesteceni" am descoperit un biocan-târnăcop din piatră, pe care l-am depus la Muzeul Județean Argeș. Piesa a fost înregistrată la nr. inv. 3679 și a fost apreciată de specialiști ca fiind din epoca de început a bronzului conf. Dragoș Măndescu, *Arheologia Văii Râului Doamnei*, vestigii din preistorie până în epoca modernă, în „Argesis" XIII, Studii și comunicări, Pitești, 2004, p. 113.

http://cimec.ro

prezenţi la încheierea acestei tranzacţii, „boieri din jurul nostru" este menţionat şi Alăman din Piscani.

Următorul document, de importanţă majoră, privind „istoria" satului Piscani, un hrisov domnesc emis de cancelaria domnitorului Vlad Vintilă (1532-1535) la 29 decembrie 1532, prin care acesta întăreşte stăpânirea asupra unor proprietăţi funciare lui Vlaicu clucer şi fraţilor lui, Mihnea stolnic şi Badea slujer, ne lămureşte pe deplin cum o parte însemnată din moşia străbună a fost „cumpărată" de influentul boier muscelean.

„... Şi din Piscani, jumătate, iar din a doua parte (a satului, n.n.)a şasea parte, fiindcă a cumpărat-o jupan Vlaicu clucer cu fraţii săi de la Arfa, partea lui toată, pentru 240 aspri.

Şi partea lui Negre, toată (vezi, satul Negreni, n.n.) căci a cumpărat-o de la Dragomir, fiul lui Negre cu 2600 aspri.

Şi partea lui Alăman, un loc de casă, căci a cumpărat-o de la Alăman cu 250 aspri etc...."[3]. După moartea fără urmaşi a boierilor Vlăculeşti, proprietăţile acestora, respectiv „... din Piscani, jumătate, şi din a doua parte, a şasea parte..." au intrat în stăpânirea mănăstirii Valea (Ţiţeşti-Argeş) prin actul de „închinare" făcut de către Vlaicu logofăt (cel mic) înainte de moartea sa, la 29 mai 1581. Conacul lui Vlaicu mare logofăt Piscanul (fost clucer în 1532), care a constituit multe decenii Curtea domeniului Vlăiculesc, a intrat şi el în stăpânirea mănăstirii Valea, aici stabilindu-şi sediul administraţia greco-călugărească a moşiei.

Asemenea, biserica ctitorită de Vlaicu Piscanul, în care a fost şi înmormântat după tăierea sa pentru trădare, în 1544, a devenit „metoh" al mănăstirii Valea, cunoscut mai târziu în literatura veche sub denumirea de „Schitul Pisculeşti[4]. Cealaltă parte a moşiei (5/6 din ce mai rămăsese „necumpărată" de Vlaicu clucer în 1532), actualul sector„ Linia Belului" cu întreaga luncă a Râului Doamnei şi Valea Catii „din hotarul Negrenilor şi până în hotarul (moşiei) mânăstirii Valea", cum cităm dintr-un document din sec. XVII, a rămas în stăpânirea unui grup de moşneni, folosită „în obşte", până în anul 1759, aceştia cunoscuţi documentar sub numele de „moşnenii Piscani".

Moşnenii piscăneni, spre deosebire de confraţii lor din cealaltă jumătate a satului (a Iudei) căzuţi sub dependenţa boierilor Vlăiculeşti, şi ajunşi în stare de „rumânie", stăpâneau în comun întreaga moşie din „lunca" Râului Doamnei, având şi în vatra satului, „funii disparate", respectiv căminuri destul de întinse pentru casă şi grădină. Asemenea, aveau pe moşie familii de rumâni (mai târziu, clăcaşi) aşezaţi cu învoială, care primeau de la proprietari terenuri în folosinţă (pentru care dădeau dijmă) precum şi căminuri pentru casă şi grădină, având obligaţia să muncească pe moşie în baza unor înţelegeri.

Numărul domnitorilor care au semnat „hrisoave" cu privire la proprietăţile boierilor Vlăiculeşti sau ale mănăstirii Valea este destul de mare şi o simplă enumerare a lor este suficientă pentru a ne forma o imagine despre satul Piscani în epoca medie a istoriei noastre naţionale.

Vlad Vintilă de la Slatina (1532-1535), Radu Paisie (1535-1545), Mircea Ciobanul (1545-1559 cu întreruperi), Pătraşcu cel Bun (1554-1557), Petru cel Tânăr

---

[3] *Documente privind istoria României* (în continuare *D.I.R.*), B, sec. XVI. vol. II. p. 115-118.

[4] Teodor Dina şi Mihaela Cristian-Dina, *Biserica Sf. Nicolae Piscani - scurtă monografie*, 1999.

http://cimec.ro

(1559-1568), Alexandru II Mircea (1568-1577), Minai Viteazul (1593-1601), Matei Basarab (1632-1654) şi încă mulţi alţii, până în epoca modernă, şi-au pus semnăturile pe documente privind „istoria" satului Piscani.

Materialul documentar adunat cu grijă, în copii, timp de mai multe decenii, din fondurile Arhivelor Naţionale Centrale, Bibliotecii Academiei Române, Bibliotecii Centrale de Stat, îmbogăţit permanent cu noi achiziţii din fonduri private, precum şi al unor instituţii locale, oglindeşte evoluţia treptată a satului de la prima sa atestare documentară până în zilele noastre:

1.1532 decembrie 29 - Vlad Vintilă de la Slatina întăreşte lui Vlaicu clucer şi fraţilor lui, Mihnea stolnic şi Badea slujer, stăpânirea asupra mai multor proprietăţi funciare printre care şi asupra unor însemnate părţi din Piscani şi Racoviţa, proprietăţi care ulterior (după moartea lui Vlaicu Piscanul şi a urmaşilor lui) au intrat în stăpânirea mănăstirii Valea[5].

2.1555 iulie 6 - Pătraşcu cel Bun voievod întăreşte jupaniţelor Măria şi Caplea stăpânirea asupra unor proprietăţi funciare în satele Goleşti, Vieroşi şi Mărăcineni în urma unor judecăţi cu Mihnea pârcălab din Piscani. Documentul este emis de domnitor în oraşul Piteşti[6].

3.1559 aprilie 24 - Mircea Ciobanul voievod întăreşte lui Vlaicu logofăt (cel mic) fiul lui Mihnea pârcălab din Piscani, toate cumpărăturile făcute de acesta în satul Negreni şi la Valea Catii.

4.1566 august 18 - Petru cel Tânăr voievod întăreşte lui Vlaicu logofăt şi fratelui său Mihnea, fiii lui Mihnea pârcălab din Piscani, stăpânirea asupra unor sate şi moşii[7].

5.1569 ianuarie 8 - Alexandru Mircea voievod întăreşte lui Vlaicu fiul lui Mihnea pârcălab, stăpânirea asupra proprietăţilor din Piscani şi Racoviţa, cu mori, vii şi sălaşe de ţigani, în urma unor judecăţi cu unchiul său Badea slujer şi cu fiii acestuia Radu şi Oancea[8].

6.1574 ianuarie 10 - Alexandru Mircea voievod întăreşte lui Vlaicu logofăt şi fratelui său Mihnea postelnic, din Piscani, stăpânirea asupra satului Năpârteni (Berevoieşti-Muscel) în urma unor judecăţi cu Bran şi Ştefan din Răugeni şi cu fraţii lor din Năpârteni[9].

7. (1575-1577) mai 28 - Alexandru Mircea voievod întăreşte lui Radu din Berevoieşti, lui Dragomir, Albu şi Nan, stăpânirea asupra unor proprietăţi cumpărate de la Vlaicu logofăt din Piscani[10].

8.1576 mai 5 - Alexandru Mircea voievod întăreşte lui Vlaicu logofăt din Piscani stăpânirea asupra proprietăţilor sale din Piscani şi Racoviţa. Se face menţiunea că Vlaicu logofăt (cel mic) fiul lui Mihnea pârcălab, a fost înfiat de către unchiul său Vlaicu mare logofăt Piscanul care l-a făcut stăpân peste toate averile sale[11].

---

[5] *D.I.R.*, B, sec. XVI, vol. II, p. 115-118.
[6] *D.I.R.*, B, sec. XVI, vol. III, p. 33.
[7] *D.I.R.*, B, sec. XVI, vol. III, p. 226.
[8] *D.I.R.*, B, sec. XVI, vol. III. p. 305-307.
[9] *D.I.R.*, B, sec. XVI, vol. IV, p. 130.
[10] *D.I.R.*, B, sec. XVI, vol. IV, p. 176-177.
[11] *D.I.R.*, B, sec. XVI, vol. IV, p. 224-227.

http://cimec.ro

9.1581 decembrie 8 - Mihnea Turcitul voievod întăreşte stăpânirea lui Ivaşcu Golescu asupra unor proprietăţi cumpărate de la Viaicu logofăt din Piscani. Este vorba de moşia Mălureni „toată, cu toţi vecinii („rumânii", n.n.) din câmp şi din pădure si din apă, pentru că a cumpărat-o de la Viaicu din Piscani cu 14.000 de aspri de argint..."[12].

10.1582 ianuarie 10 - Mihnea Turcitul voievod întăreşte stăpânirea asupra unor proprietăţi funciare din Piscani, Negreni, Racoviţa şi Năpârteni, lui Mihnea din Piscani şi jupaniţei Moma, văduva lui Viaicu logofăt, în urma unei judecăţi pe care aceştia au avut-o cu Harvat mare stolnic[13].

11.1582 august 10 - întărire domnească dată de către Mihnea Turcitul voievod jupaniţei Moma, văduva lui Vlaicu logofăt din Piscani, pentru mai multe proprietăţi funciare, mori şi sălaşe de ţigani robi, în urma partajului pe care l-a avut cu cumnatul său Mihnea armaşul[14].

12. (1585-1586) octombrie 28 - Mihnea Turcitul voievod întăreşte lui Mihnea vătaful din Piscani stăpânirea asupra satului Năpârteni (sat acum dispărut, în comuna Berevoieşti, n.n.), în urma schimbului intervenit între acesta şi Ivaşcu Golescu care a primit, în schimb, de la Mihnea, părţile acestuia din moşia Stăneşti-Muscel[15].

13. (1587-1589) aprilie 15 - Scrisoarea lui Mihnea Turcitul voievod către Mihnea vătaf din Piscani prin care domnitorul îl ceartă pe acesta, fiindcă stăpâneşte abuziv jumătate din satul Năpârteni, partea lui Ivaşcu Golescu, pe care boierul argeşean a lăsat-o danie călugărilor de la mănăstirea Vieroş, ctitoria sa[16].

14.1593 mai 25 - Alexandru cel Rău voievod întăreşte unui Bălbpsea cu fiii lui stăpânirea asupra unor proprietăţi din Piscani „... însă o vie din viile lui Mihnea, a patra parte, şi din branişte iarăşi a patra parte, şi patru ogoare în câmp, pentru că a cumpărat Bălbosea de la Mihnea pentru 3.000 de aspri gata..."[17].

15. (1595-1596)martie 16 - Mihai Viteazul voievod întăreşte lui Hristodor diaconul şi fratelui său Dumitru logofăt, nepoţii lui Mihnea armaşul, stăpânirea aspra satului Piscani (atât cât mai rămăsese din domeniul Vlăiculesc „neînchinat" mănăstirii Valea de către Viaicu logofăt la moartea sa tară urmaşi).

După moartea lui Mihnea armaşul (vătaful) din Piscani tară urmaşi, călugării de la mănăstirea Valea reclamau stăpânirea întregului domeniu Vlăiculesc, inclusiv proprietăţile acestuia.

Domnitorul face menţiunea că, împreună cu divanul ţării, „au aşteptat 5 zile ca să vină călugării la judecată, cu nepoţii lui Mihnea din Piscani iar ei nicidecum n-au voit să vie..."[18].

16.1608 decembrie 15 - Radu Şerban voievod întăreşte jupaniţei Dobra din Româneşti (Bălileşti-Muscel, n.n.) văduva lui Dumitru logofăt din Piscani, stăpânirea asupra unor proprietăţi din Negreni şi Tămăşeşti (Dârmăneşti, n.n.) cumpărate de

[12] *D.I.R.*, B, sec. XVI, vol. V, p. 40.
[13] *D.I.R.*, B, sec. XVI, vol. V, p. 47.
[14] *D.I.R.*, B, sec. XVI, vol. V, p. 67-68.
[15] *D.I.R.*, B, sec. XVI, vol. V, p. 215.
[16] *D.I.R.*, B, sec. XVI, vol. V, p. 304.
[17] *D.I.R.*, B, sec. XVI, vol. VI, p. 72.
[18] *D.I.R.*, B, sec. XVI, vol. VI, p. 169.

http://cimec.ro

moșia „în vremea foametei" înainte de lupta pe care a avut-o domnitorul cu Moise Secuiul[19].

17.1615 iunie 30 - Radu Mihnea voievod întărește lui Radu și lui Ardei, cu fiii lor, stăpânirea asupra unor proprietăți funciare în Tămășești (Dârmănești) „... fiindcă au cumpărat Radu și cu Ardei adastă ocină de le jitelnița Dobra și de la fiii ei, Tudoran și cu Radu, fiii lui Dumitru logofăt din Piscani...". Printre martori sunt menționați: popa Oprea cel bătrân și Toma și Lazăr, nepotul popii din Băjești, și din Tămășești, Detco și Albu și Mihnea, și din Negreni, Ianc Apostol[20].

18.1619 aprilie 27 - Gaviil Movilă voievod întărește lui Ianc vistierul stăpânirea asupra unor proprietăți în satul Hârtești (Bucșenești, comuna Țițești-Argeș,n.n.) făcând mențiunea că a dat în schimb mănăstirii Valea (pentru satul Hârtești, n.n.) și moșia de la Piscani, pe care a cumpărat-o (de la cine ?) cu prețul „drept bani, unghi 170"[21].

19.1623 septembrie 2 - Alexandru Coconul voievod întărește stăpânirii Valea stăpânirea asupra satului Piscani, fosta proprietate a lui Viaicu mare logofăt Piscanul, „închinată" mănăstirii de către Viaicu logofăt, cel mic, fiul adoptiv al acestuia la moartea sa fără urmași[22].

20.1623 septembrie 3 - Radu Mihnea voievod întărește (și el) mânăstirii Valea stăpânirea aspra unor proprietăți; sate, moșii, rumâni, țigani, mori și vii, printre care și moșia Piscani „închinată" de către Vlaicu logofăt cel mic la moartea sa fără urmași[23].

21.1631 iulie 25 - Ivașcu Golescu, mare vornic, și Buzica, mare comis, împreună cu 12 boieri hotărnici, întăresc - din porunca domnitorului Radu Leon - stăpânirea lui Nica căpitanul patru răzoare cu vie în Dealul Târgoviștei, în urma unei judecăți pe care acesta a avut-o cu Radu, fiul lui Dumitru logofăt din Piscani. Se face precizarea că Dumitru din Piscani, fost logofăt la Târgoviște, a fost frate cu popa Hristodor, cele trei fiice ale acestuia (una Teodora, menționată în documentul din 2 septembrie 1623) „fiind vere primare cu Radu, fiul lui Dumitru logofăt din Piscani"[24].

22.1633 mai 5 - Matei Basarab voievod întărește lui Radu, fiul lui Dumitru logofăt din Piscani, stăpânirea asupra a doi vecini (rumâni, n.n.) din Românești (Bălilești-Muscel, n.n.). Documentul precizează că Dumitru logofăt din Piscani a fost căsătorit cu Dobra din Românești[25].

23.1634 iunie 6 - Matei Basarab voievod întărește jupaniței Stanca, fiica lui Oprea logofăt din Retevoiești și fiilor ei, stăpânirea asupra unor proprietăți în Piscani, Negreni și Bădești județul Muscel, și Brătiani (azi com. Brăduleț, n. n.) județul Argeș[26].

24.1634 iulie 25 - Matei Basarab voievod întărește lui Radu, fiul lui Dumitru logofăt, stăpânirea asupra a trei rumâni din Românești (Bălilești-Muscel, n.n.) în urma unei judecăți cu frații săi vitregi anume Leca și Paraschiva. Se face precizarea că, după

---

[19] *D.I.R.*, B, sec. XVIL, vol. I, p. 350.
[20] *D.I.R.*, B, sec. XVII, vol. II. p. 410.
[21] *D.I.R.*, B, sec. XVII, vol. III. p. 267, document îndoielnic.
[22] *D.I.R.*, B, sec. XVIL, vol. IV. p. 308-309.
[23] *D.I.R.*, B, sec. XVII, vol. IV, p. 311-316.
[24] *D.R.H.*, B, vol. XXIII, doc. nr. 259.
[25] *D.R.H.*, B, vol. XXIV, doc. nr. 54. Documente din colecția prof. Gh. Șapcaliu din Câmpulung.
[26] *D.R.H.*, B, vol. XXIV, nr. 292.

http://cimec.ro

moartea lui Dumitru logofăt, soția sa Dobra s-a recăsătorit cu Badea din Românești cu care a mai avut doi copii[27].

25.1638 aprilie 5 - Matei Basarab voievod întărește lui Pătrașcu și fratelui său Preda, nepoții jupaniței Irina „care a fost femeia lui Arsenie slujerul din Piscani", stăpânirea asupra unor părți din moșia Piscani. Documentul precizează că această „ocină" din Piscani „a fost dintru început de cumpărătură a lui Arsenie slujerul, dimpreună cu jupâneasa lui Irina. Dar în urmă jupâneasa Irina a cumpărat si singură ocină în Piscani tot de la acești oameni, mai sus-zișii, adică partea lui Stanciu și a Momei și a lui Stan și a lui Vlaicu" etc.[28].

26.1736 mai 26 - Cartea de alegere făcută moșiei Piscani a mănăstirii Valea, din dispoziția domnitorului Constantin Mavrocordat voievod, de către șase boieri musceleni anume: Iorga județul din Câmpulung (primarul orașului, n.n.), Vintilă Bătiescu, Mareș Tămășescu, Constantin fost județ, Preda Drugănescu ispravniucul (prefectul județului, n.n.) și Barbu ceaușul din Micești[29].

27.1775 iulie 28 - Porunca domnitorului Alexandru Ipsilant voievod către 24 de boieri musceleni pentru hotămirea moșiilor mănăstirii Valea; Piscani, Mărgineni, Hârtești, Huluba și Golești care „din întâmplarea vremilor s-au petrecut unele din scrisori (documente, n.n.) ce le avea sfânta mănăstire la aceste moșii și acum se împresoară de împrejurașii moșneni..."[30].

28.1777 septembrie 15 - Cartea de hotărnicie a moșiei Piscani a mănăstirii Valea întocmită din dispoziția domnitorului Alexandru Ipsilant voievod de către ispravnicii de Muscel; Dimitrie Papazoglu și Istrate Izvoranu. Împreună cu Apostol clucer, Grigore postelnic, Dosoftei arhimandrit de Câmpulung, Grigore egumen Mărculescu și Partenie egumen la Vieroș[31].

29.1786 decembrie 19 - Anaforaua (referatul, n.n.) ispravnicilor de Muscel întărită de Nicolae Mavrogheni voievod, pentru „prigonirea" ce a avut Anghel polcovnicul (ctitorul bisericii Sf. Voievozi-Negreni) de la moșnenii Tămășești, pentru moșia Negreni[32].

30.1797 martie 28 - Anaforaua (referatul, n.n.) ispravnicilor de Muscel, întărită de Alexandru Ipsilant voievod de judecata ce a avut Gheorghe Tabacu, epitropul boierilor Potoceni (ctitorii bisericii din Piscani, n.n.) cu Gheorghe Piscanu pentru împresurarea moșiei bisericii din Piscani[33].

31.1804 iulie 27 - Constantin Ipsilant voievod întărește anaforaua (referatul, n.n.) ispravnicilor de Muscel în pricina dintre moșnenii Gheorghe Piscanu și Ion Davidescu cu Răducanu Brătianu pentru un loc din moșia Piscani de peste Râul Târgului[34].

---

[27] *D.R.H.* B, vol. XXIV, nr. 336.
[28] *D.R.H.* B, vol. XXV, nr. 229.
[29] Arhivele Naționale București, (în continuare: A.N.B.) Mănăstirea Valea, foto VIII/7.
[30] *Ibidem*, Mănăstirea Valea, VIII/12, documente transcrise de prof. Ion Șucu-Mioarele.
[31] *Ibidem*, Mănăstirea Valea, VIII/15.
[32] *Ibidem*, manuscrisul (mss) nr. 683, fila 53. (Condica de moșii Ștefan Belu).
[33] *Ibidem*, mss. nr. 683, fila 89-90.
[34] Arhivele Naționale filiala Pitești, fond Ion Răuțescu, pachet 18, doc. nr. 59.

http://cimec.ro

32.1827 iulie 10 - Anaforaua Marii Logofeţii a Ţării de jos întărită de domnitorul Grigore Ghica IV, în pricina dintre moşnenii piscăneni şi biv vel logofătul Ştefan Belu[35].

32.1828 ianuarie 26 - Carte de hotărnicie, întocmită din dispoziţia domnitorului Grigore Ghica IV, pentru părţile de moşie din Piscanii de sus şi de jos cuvenite logofătului Ştefan Belu şi moşnenilor piscăneni: Safta Piscanca I şi Dina Davideasca[36].

34.1844 aprilie 10 - Cartea lui Grigore Ghica IV voievod prin care întăreşte anaforaua marelui logofăt Nestor, din 10 iulie 1827, în pricina dintre Mihai Croitoru şi moţia sa Safta Piscanca, Dina Davideasca şi ginerele său Nicolae Ţăcălie din Piteşti[37].

DOCUMENTELE MOŞNENILOR PISCĂNENI - HOTĂRNICII, ZAPISE, FOI DE ZESTRE

37.1744 octombrie 3 - Zapisul lui Neagoe şi Istrate din Piscani prin care vând 96 stânjeni din moşie lui Stoica judeţul (primarul, n.n.) din Câmpulung, cu preţul de 57 taleri. Se precizează limitele acestei părţi de moşie „din Drumul Câmpulungului (actualul D.N. 73, n.n.) până în Râul Târgului"[38].

38.1746 martie 20 - Zapisul prin care Vlad Heroiu din Piscani vinde judeţului Stoica din Câmpulung 48 de stânjeni din moşie cu preţul de 33,5 taleri[39].

39.1744 iulie 20 - Zapisul prin care Pavel monahul Piscanu, împreună cu fiii săi, Ştefan şi Constantin, şi cu fratele său Grăjdan, vând judeţului Stoica din Câmpulung toată părea lor de moşie, 48 stânjeni, cu 20 de bani stânjenul[40].

40.1745 decembrie 4 - Zapisul prin care Nicolae Piscanu împreună cu fratele său Gheorghe vând judeţului Stoica din Câmpulung 100 de stânjeni din moşie cu preţul de 60 de taleri[41].

41.1746 septembrie 1 - Zapisul prin care Macarie călugărul, fiul lui Ilie Piscanu, împreună cu Caterina monahia, zălogesc pentru 18 taleri pe timp de un an partea lor de moşie judeţului Stoica din Câmpulung[42].

42.1747 decembrie 22 - Zapisul prin care Matei călugărul Piscanu vinde judeţului Stoica din Câmpulung 48 de stânjeni din moşie lângă Râul Târgului. Vânzătorul precizează „precum ca să se ştie că pentru păcatele mele căzând la boală foarte grea şi neavând cu ce mă căuta, i-am căzut cu mare rugăciune (cumpărătorului,n.n.) de i-am vândut partea mea de moşie de peste râu..."[43].

43.1759 septembrie 30 - Izvod de pe Foiţa de împărţeală a moşiei Piscani între fraţi. Din conţinutul documentului se constată că moşia supusă împărţelii „între fraţi" era în stânga Râului Doamnei „din hotarul Negrenilor şi până în hotarul (moşiei)

---

[35] A.N.B., M-rea Valea, XX bis./1. Document transcris de prof. Ion Şucu-Mioarele.
[36] *Ibidem*, M-rea Valea, XX bis/2. - idem -
[37] Arhivele Naţionale filiala Piteşti, Ion Răuţescu, pac. 18, doc. nr. 88.
[38] *Ibidem*, nr. 22.
[39] *Ibidem*, nr. 24.
[40] *Ibidem*, nr. 21.
[41] *Ibidem*, nr. 25.
[42] *Ibidem*, nr. 26.
[43] *Ibidem*, nr. 21.

http://cimec.ro

mănăstirii Valea" având lungimea de 894 stânjeni. Cei patru „moşi" ai moşnenilor piscăneni, părtaşi la desfiinţarea obştei în 1759, cu drepturi egale (178 stânjeni, parte mare)au fost; Şerban diaconul, fiul lui Enache Piscanu, Istrate Piscanu, Ilie Piscanu, prin fiul său Macarie călugărul, şi Constantin Piscanu.

Al cincilea „moş" a fost atribuit lui Grăjdan Piscanu şi fraţilor săi, Constantin si Pârvu, şi lui Ştefan Piscanu, nepotul lui Grăjdan, care au primit fiecare câte 44,5 stânjeni, parte mică[44].

44.1761 (fără dată) - Zapisul lui Ştefan Piscanu prin care vinde cumnatului său Stoica Heroiu o parte din moşie în Piscani, fostă proprietate a lui Macarie călugărul Piscanu „pentru care moşie, l-am plătit de o datorie a părinţilor lui. Şi această moşie sunt stânjeni, la mijloc 187, şi am tocmit stânjenul cu bani 7, adică şapte..."[45].

45.1766 mai 10 - Zapisul lui Stoica, ginerele lui Vasile monahul Heroiu, prin care vinde lui Neagu cojocarul din Câmpulung o parte din moşia Piscani, respectiv moşia „pe care am cumpărat-o şi eu de la Ştefan Piscanu cu zapis de vânzare..."[46].

46.1774 aprilie 30 - Cartea de judecată dată de către ispravnicii judeţului Muscel lui kir Partenie, stareţul mănăstirii Valea, pentru moara Cazacului, din Piscani. Documentul precizează că pârâtul, Ghinea Cazacu, a refuzat să vină la judecată cu kir Partenie, deşi a fost convocat de trei ori[47].

47.1776 septembrie 13 - Zapisul lui Constantin, fiul lui Ştefan Piscanu, prin care vinde vărului său Constantin Potoceanu (ctitorul bisericii „Sf. Nicolae" din Piscani) o parte din moşie. Vânzătorul precizează că „rămâind tatăl meu dator la dumnealui taleri 56 şi apucându-mă pe mine să dau aceşti bani, şi eu neavând ca să dau această sumă de bani, am dat 178 stânjeni din moşia ce o cumpărase tatăl meu de la un Ianache. Şi am dat şi partea din silişte, ce se va alege, partea noastră în sat în Piscani, însă dumnealui mi-a mai dat şi bani gata, taleri 10, adică zece..."[48].

48.1780 mai 2 - Zapisul Ancuţei Ciumeasca, soţia lui Ghinea diaconul Cazacu, cu fiul său Manole, prin care vând lui Nicolae Mateoiu din Câmpulung 80 de stânjeni de moşie în Piscani[49].

49.1785 noiembrie 17 - Cartea ispravnicilor de Muscel pentru pricina lui Iancu din Piscani „care a fost tras la judecată înaintea noastră de către sfinţia sa părintele kir Partenie, stareţul mânăstirii Valea, zicând că Iancu cu tatăl său, fiind cârciumar la o cârciumă a mânăstirii, în Piscani, nu şi-au plătit datoriile către sf. mănăstire..."[50].

50.1786 aprilie 18 - Zapisul lui Cârcei şi Tudorache din Mioveni pentru vânzarea unor pruni în hotarul Piscanilor. Vânzătorii precizează „precum ca să se ştie că având noi nişte pruni, puşi de părinţii noştri pe moşia sf. mănăstiri Valea, în Piscani, şi neputându-i stăpâni din pricina ţiganilor-rudari ce şed acolo, făcându-ne întotdeauna stricăciune, i-am vândut sf. sale părintelui kir Partenie, în taleri 6, adică şase..."[51].

---

[44] Arhivele Naţionale Bucureşti, manuscrisul nr. 683, f. 90-91.
[45] *Ibidem*, f. 94.
[46] *Ibidem*, f. 95.
[47] *Ibidem*, mss. nr. 478 (condica de moşii a mănăstirii Valea) f. 74-75.
[48] *Ibidem*, mss. nr. 683, f. 98.
[49] *Ibidem*, f. 87-88.
[50] *Ibidem*, mss. nr. 478, fila 74. Condica de moşii a m-rii Valea.
[51] *Ibidem*, f. 99.

http://cimec.ro

51.1796 iulie 28 - Jalba către domnie a lui Gheorghe Tabacu, epitropul Măriei Potoceanca, soția ctitorului bisericii „Sf. Nicolae" din Piscani, prin care se plânge că moșnenii Gheorghe Piscanu si Ion Davidescu „împresoară" moșia bisericii, dorind s-o ocupareze[52].

52.1796 iulie 29 - Scrisoarea lui Gheorghe Tabacu biv treti logofăt către starița Ecaterina a schitului Valea Mare-Potgoria, prin care o împuternicește în stăpânirea moșiei bisericii din Piscani pentru a o feri de rapacitatea moșnenilor Gheorghe Piscanu si Ion Davidescu[53].

53.1801 decembrie 1 - Alegerea ce a făcut inginerul hotarnic Sterie postelnic părții de moșie a bisericii din Piscani, proprietatea schitului Valea Mare-Potgoria[54].

54.1804 martie 22 - Adeverința dată de Gheorghe Piscanu, împreună cu alți moșneni, pentru luare la cunoștință de a se prezenta la judecata Marelui Divan cu Răducanu Brătianu pentru o parte din moșia Piscani[55].

55.1806 aprilie 4 - Zapisul lui Tudorache din Piscani prin care vinde mănăstirii Valea 16 răzoare cu vie în Dealul Piscanilor. Vânzătorul precizează că pe 10 răzoare a primit bani, iar 6 răzoare le-a dăruit mănăstirii „pentru a fi pomenit, împreună cu familia sa la sf. împărtășanie"[56].

56. Zapisul lui Marin Nedelcu, ginerele lui Tudorache, prin care vinde arhimandritului Teodosie Văleanu două răzoare cu vie în Dealul Piscanilor cu prețul de 15 de taleri[57].

57.1815 septembrie 1 - Zapisul pârcălabului (primarului, n.n.) Bănică Căteanu din Negreni prin care vinde lui Hagi Țenea (ctitorul bisericii „Sf. Voievozi" - Negreni)o livadă cu pruni, cu prețul de 50 de taleri[58].

59.1816 martie 16 - Zapisul lui Ioniță Mateoiu din Câmpulung prin care vinde vistierului Ștefan Belu o parte de moșie în Piscani cumpărată de la moșnenii piscăneni[59].

60.1816 aprilie 28 - Zapisul lui Ion Dimitriu Gheoca prin care vinde comisului Gheorghe Drugănescu moșia Negreni, stânjeni 762. Vânzătorul precizează că „și eu o am cliromonie de la răposatul unchiul meu Gheorghe Piscupescu..."[60].

61.1816 mai 3 - Zapisul comisului Gheorghe Drugănescu prin care vinde socrului său Ștefan Belu moșia Negreni cumpărată de la Ion Dimitriu Gheoca[61].

62.1816 mai 18 - Zapisul lui Alecu Rătescu (ctitorul bisericii din Purcăreni, n.n.) prin care schimbă cu serdarul Grigore Drugănescu 100 de stânjeni de moșie în hotarul Negrenilor[62].

63.1816 mai 23 -Zapisul serdarului Grigore Drugănescu prin care vinde vistierului Ștefan Belu stânjeni 100 în hotarul Negrenilor[63].

---

[52] *Ibidem*, mss. nr. 683, fila 88 și verso.
[53] *Ibidem*, f. 89.
[54] *Ibidem*, f. 91-92.
[55] A.N. filiala Pitești, fond Ion Răuțescu, doc. nr. 25.
[56] A.N.B., M-rea Valea, XIV/I. Documente transcrise de regretatul profesor Ion Șucu.
[57] *Ibidem*, XIV/2.
[58] A.N. filiala Pitești, Ion Răuțescu, doc. nr. 69.
[59] A.N.B. mss. nr. 683, f. 93.
[60] *Ibidem*, f. 74 și verso. Condica de moșii Ștefan Belu.
[61] *Ibidem*, f. 74 și verso.
[62] *Ibidem*, f. 75.

http://cimec.ro

64.1817 februarie 6 - Zapisul prin care starețа Zosima, de la schitul de mijloc Valea Mare, schimbă cu vistierul Ștefan Belu moșia bisericii din Piscani, primind (în schimb) o vie pe Valea Izvoranilor, un han în satul Prundu „în drumul cel mare al Bucureștilor" și o ogradă cu 500 de pomi[64].

65.1817 martie 18 - Zapisul prin care Manolache, fiul lui Răducanu Vrabie, împreună cu fratele său Gheorghe, vând vistierului Ștefan Belu stânjeni de moșie 60 în Negreni[65].

66.1817 mai 30 - Zapisul Dumitranei Vrăbioaia, cu feciorii ei Anastase și Mincă, prin care vând vistierului Ștefan Belu moșie în Negreni, stânjeni 60[66].

67.1817 iulie 9 - Zapisul clucerului Nicolae Brătianu prin care vinde logofătului Ștefan Belu o parte de moșie în Piscani, stânjeni 43 în Piscanii de jos și stânjeni 13 în Piscanii de sus[67].

68.1817 iulie 12 - Zapisul copiilor lui Ștefan Piscanu prin care vând logofătului Ștefan Belu moșie în Piscani, 54 de stânjeni cu prețul de 18 taleri stânjenul[68].

69.1817 decembrie 10 - Hotărnicia moșiei Piscani a vel logofătului Ștefan Belu de către cea a vecinilor„răzași" respectiv: Safta Piscanca I, Dina Davideascu, Anghel polcovnicul din Câmpulung, Bănică Urianu, Matei Bălășoiu, Șuta Purcăreanca și Nicolae Țăcălie[69].

70.1818 ianuarie 25 - Zapisul moșnenului Stoica Heroiu prin care vinde vel logofătului Ștefan Belu o parte de moșie în Piscanii de sus și de jos[70].

71.1818 mai 4 - Zapisul Mariuței, împreună cu soțul său comisul Nicolae Rusin și cu tatăl său Anghel biv polcovnic, prin care vând logofătului Ștefan Belu moșie în Piscani[71].

72.1820 ianuarie 16 - Zapisul țiganilor-rudari din Piscani, împreună cu vătaful lor Stanciu, prin care se angajează față de părintele Zosima, starețul mănăstirii Valea, pe moșia căreia „sălășluia", să-i presteze câte 4 zile de clacă pe an. „Iar nefăcând aceste zile de clacă să avem noi a plăti sf. sale câte taleri 1, adică 1 leu de fiecare..."[72].

73.1827 iulie 18 - Zapisul moșneanului Ion din Piscani prin care vinde partea sa de moșie din acest sat vistierului Mihai Popescu din Pitești cu prețul de 1.050 de taleri[73].

74.1835 martie 28 - Zapisul lui Matei morarul prin care se învoiește cu vistierul Mihai Popescu să-i construiască moară în Piscani „însă cu două roate, cu scocurile lor (sic!) și toate cele trebuincioase lor, adică bătaia parilor, învelitul, sitele și

---

[63] *Ibidem*, f. 76.
[64] *Ibidem*, f. 92-92. Vezi și la Pitești, fondul I. Răuțescu, doc. nr. 74.
[65] *Ibidem*, f. 77.
[66] *Ibidem*, f. 78.
[67] *Ibidem*, f. 94-95.
[68] *Ibidem*, f. 96.
[69] Academia Română, documente diverse, CCCCL/70, document din colecția P. Pârâianu.
[70] A.N.B. mss. nr. 683, fila 95 si verso.
[71] *Ibidem*, f. 90 și verso.
[72] *Ibidem*, M-rea Valea, VIII/18, transcris de prof. Ion Șucu - Mioarele, 1976.
[73] *Ibidem*, mss. nr. 1396, f. 122 verso.

http://cimec.ro

îngrădirea, hambarele şi celelalte, în afară de casa morii, ce are să o facă dumnealui de zid..."[74].

75.1837 noiembrie 30 - Zapisul lui Bănică Căteanu din Negreni prin care arendează preotului Vasile (tot din Negreni) o livadă cu pruni pe timp de trei ani, cu preţul de 52 de taleri[75].

76.1839 martie 20 - Zapisul lui Bănică Căteanu din Negreni prin care vinde preotului Vasile o ogradă cu pruni, nuci şi cireşi, cu preţul de 100 lei. Printre martori este menţionat şi pârcălabul satului Negreni (primarul, n.n.) Ion Bârcă[76].

77.1844 noiembrie 30 - Aleşii satului Piscani cercetează,din dispoziţia subocârmuirii plăşii Râurile, pricina dintre vistierul Mihai Popescu cu Tănase Padova, arendaşul moşiei mănăstirii Valea, pentru stricăciunile ce face apa morii mănăstirii Valea moşiei vistierului. Documentul precizează că la această dată era „primar" al satului Piscani „Eu Niţă Filotan logofătul satului"![77].

78.1845 octombrie 21 - Foaia de zestre pe care a dat-o popa Vasile Negreanu fiicei sale Maria la trecerea în căsătorie. Sunt menţionate în „foaie" vite şi haine, 32 de articole, printre care şi suma de 300 lei, sumă destul de mare, dacă se are în vedere că în anul 1839, cu numai 100 lei popa Vasile a cumpărat de la Bănică Căteanu din Negreni o ogradă cu pomi fructiferi[78].

79.1845 noiembrie 26 - Hotărârea Tribunalului Muscel privind hotărnicia moşiilor lui Alexandru Belu de către „vecinii răzaşi" anume. Safta Piscanca, vistierul Mihai Popescu, Ianache Buhurdangiu, Ghiţă Ţăcălie, Niţă Urianu şi Ioniţă Stâlpeanu[79].

80.1847 aprilie 15 - Hotărnicia făcută de inginerul hotarnic Gheorghe Cateluza moşiei Piscani a mănăstirii Valea faţă de cea a boierului Barbu Belu, pe baza căreia Tribunalul Muscel a dat sentinţa nr. 49 din 28 noiembrie 1852. Documentul menţionează o serie de acte pe care părţile în litigiu le-au prezentat în instanţă, fiecare parte disputându-şi supremaţia asupra unei părţi (în plus) din moşia satului. Din cuprinsul „sentinţei" se constată că partea de est a satului, stabilită de secole sub poalele masivului păduros al Iudei, (cunoscută sub denumirea de„Piscanii de sus, ai Iudei") a fost readusă „la linie" în timpul Regulamentului organic (1833-1840) şi „întemeiată" pe moşia mănăstirii Valea, cunoscută până în zilele noastre sub denumirea de „Linia Mănăstirii". Asemenea, se constată că actuala biserică din Piscani este cea veche, din secolul XVI, menţionată în vechile hotărnicii din anii 1736 şi 1777, (dovadă chiar mormântul ctitorului Vlaicu mare logofăt Piscanul, păstrat în pronaos), ctitorii Potoceni din secolul al XVIII-lea fiind, de fapt, doar restauratori ai acesteia. Unii dintre martorii mănăstirii Valea menţionează în depoziţia lor că „piatra din biserică" (lespedea mormântului lui Vlaicu Piscanul) le este cu ştiinţă când avea scrisul deplin iar acum, de puţină vreme, o văd cu literele şterse..."[80].

---

[74] A N. filiala Piteşti, fond Ion Răuţescu, doc. nr. 109.
[75] *Ibidem*, doc. nr. 130.
[76] *Ibidem*, doc. nr. 137.
[77] *Ibidem*, doc. nr. 160.
[78] *Ibidem*, doc. nr. 163.
[79] A N.B., M-rea Valea XX bis./6.
[80] *Ibidem*, XIV/4 şi XIV/5, copii în fondul mănăstirii Valea, cercetat în anul 1976.

http://cimec.ro

PISCANI, ARGEŞ COUNTY– 480 YEARS

Abstract

The village Piscani is certified "before the 6th of July 1526" in a deed through which Magdalina the nun from Corbi Argeş offered a place for a house to be built to a serf working on her estate, so that the village Piscani celebrated this year its 480th anniversary.

The paper presents the main documentary sources, edited and inedited, which are the basis for the history of the locality to be known.

http://cimec.ro